

Կ. ՊՕԼՍՈՅ ՉԱՅՆ.

ԸՋԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՂ

Ն Ի Ս Տ Ժ Ե.

1885 ՅՈՒՆԻՒՐ 24

Ն Ի Ս Տ Է Ն Ա Ռ Ա Ջ

Կէս օրին մօտ խուռն բազմութիւն մը գրաւած էր Գում - Գարուի Մայր եկեղեցին. որոշեալ ժամուն Տեարք երեսփոխանք արդէն հասած էին և Պատրիարքարան հաւաքեալ, կրօնակցէին միմեանց հետ նոյն աւուր ընտրութեան մասին. ժամը եօթը քառորդ անցած երեսփոխանք հրաւիրուեցան ի Մայր եկեղեցի, Ս. Խաչի տաճարն, Տաճարն ամբողջապէս յատկացեալ էր ժողովրդեան, իսկ դասը վերապահուած երեսփոխան Տեարք, որք բաւական զժուարութեամբ զետեղուեցան իրենց ամոռներուն վրայ:

ԲԱՅՈՒՄՆ.

Ներկայ երեսփոխանաց թիւն էր 88, — Ատեանը բացուեցաւ ժամը 7/ին ընդ նախագահութեամբ Գեր. Տեղապահ Հօր, և Ատենապետութեամբ Վսեմ. Տիգրան Էֆ. Եուսուֆեանի:

Վսեմ. Ատենապետ Էֆէնտիի հրաւիրանօք, Ատենադպիր Էֆէնտին նախ կարգաց կոյսերական «Պարտէզ»-ն որ կը վաւերացնէր Գեր. Ռուսճուքլեան Հօր տեղապահական պաշտօնը, Երեսփոխանք յօտնկայս ունկնդրեցին սոյն պաշտօնագրոյն ընթերցման:

Յետ սոյն ընթերցման՝ Գեր. Տեղ. Ս. Հայրը համառօտ ատենաբանութեամբ մը նախ և առաջ շնորհակալութիւն յայտնեց Վարչ. Խառն Ժողովին այն վստահութեան համար՝ որով զինքն պատուեց կոչելով տեղապահութեան պաշտօնին. երկրորդ՝ այդ որոշում Վեհ. Վայսեր կողմանէ հաստատուած լինելուն համար շնորհակալութիւն յայտնեց և հրաւիրեց երեսփոխանութիւնը նրա Ե. Վեհափառութեան ազգին վրայ տաճած հայրական խնամոցն համար աղօթէ՛ նորա անգին կենացը, և յետոյ յայտնեց թէ՛ ըստ հրամանի Ն. Կ. Վեհափառութեան, հրաւիրած էր Ազգ. Երեսփոխանութիւնն Երջանկայիշատակ Ներսէս Պատրիարքի արժանաւոր յաջորդ ընտրելու համար, ըստ Սահմանադրութեան:

Ահաւասիկ Գեր. Տեղ. Հօր ատենախօսութեան պատճէնը.

Ինչպէս տեղեկացած էք, Տեարք Երեսփոխանք, առ 2եղ ուղղեալ հրաւրագրէն, Երեսփոխանական Ժողովոյս այս աւուր գումարման նպատակն է Կ. Պօլսոյ Պատրիարքի ընտրութիւնը կատարել, Վայսերական կառավարութիւնն հաստատելով մեր Տեղապահութեան պաշտօնն, զոր ազգային Կեդ-

բռնական Վարչութեան Խառն Ժողովն վստահութիւն ըրաւ նուաստիս յանձնելու: Հրամայեց նաև որ Պատրիարքի ընտրութիւնը կատարուի ըստ Սահմանադրութեան, Հետեապէս, իմ պաշտօնիս պարտաւորութեանը համաձայն փութացի ընտրութեան նախապատրաստութիւններ կատարել, եւ յետ աւարտման սոյն գործողութեանց՝ հրաւեր ուղղեցի պատուարժան Երեսփոխանացդ գումարուիլ և ընտրել ըստ օրինի Պատրիարքն, Երեսփ. Ժողովն, որ Ազգը կըներկայացնէ, ազգին ամենէն մեծ մէկ իրաւունքն, այսինքն իւր Պատրիարքն ընտրելու իրաւունքն գործադրելու հրաւիրեալ է, և Տեարք Երեսփոխանաց իմաստութիւնն և ազգասիրութիւնն տարակոյս չեն թողուր որ Պատրիարքական պրիացեալ աթոռն պիտի ունենայ իւր արժանաւոր յաջորդն և այս մեծ ընտրութիւնն պիտի կատարի ամենայն օրինաւորութեամբ և խաղաղութեամբ: Արյուսամբ որ այս հանգիսական պարագային առջև ունկնդիր ժողովուրդն ալ պիտի ապացուցանէ իւր օրինասիրութիւնն և Սահմանադրականութիւնն՝ իւր լուրջութեամբ և պարկեշտութեամբ:

Աստի պէտք է նախ երախտագիտական ոգւով մեր Օգոստոսիաո Սուլթան Համիտ կայսեր կենաց համար բարեմալութիւն ընենք՝ որ Նորին Այստեբական Վեհափառութեան հովանաւորութեամբ մեր Եկեղեցին, մեր ազգը իւր գոյութիւնը պահած է և պիտի պահէ միշտ. խնդրեցուք զի բարձրեալն Աստուած իւր ամենազօր աջովը Նորին Այստեբական Վեհափառութիւնը իւր Օսմանեան գահուն վրայ անփորձ և անասան պահեցէ, ամէն:

Ատենախօսութեան աւարտմանէն յետոյ, եկեղեցական երեսփոխանաց դասն « Ուրախ լեր Ս. Եկեղեցի » սրտառու շարականն երգեց, որոյ ունկնդրեց ժողովուրդն և Երեսփոխանութիւն, որք « Կեցցէ Վեհ. Սուլթան Համիտ կայսրն » աղաղակելով ձայնակցեցան մաղթանաց:

Սոյն հանգիսաւոր աղօթքէ վերջն Ատենապետ Էֆէնտի հրաւիրեց չԱտենադպիր Էֆէնտի ընթեռնուլ Պատրիարքական Տեղապահ Ս. Հօր ձեռամբ առ Դիւանն Ազգ. Ժողովոյ ուղղեալ նամակն, որով Արօն. Ժողովոյ մի պաշտօնագիրն կըհաղորդէր ծանուցանող թէ Պատրիարքական ընտրութեան առթիւ հարկ եղած նախապատրաստութիւնք աւարտած էին:

Աւասիկ պատճէնը.

Վսեմ. Ատենապետ Էֆէնտի Ազգային Երեսփոխանական Ժողովոյ.

Ընտրանօք Ազգ. Վարչութեան Խառն Ժողովոյ կոչուելով անարժանաբար ի պաշտօն Պատր. Տեղապ. և ընդունելով Այստեբական հաստատութեան հրամանագիրն, որ կըհրամայէ նաև կատարել ըստ Սահմանադրութեան Պատրիարքի ընտրութիւնն, փութացի ըստ պարտաւորութեան պաշտամանցս ընտրական նախապատրաստութեանց ձեռնարկել ըստ տրամադրութեան Զրգ. Եօդուածոյ Սահմանադրութեան. հետեապէս թէ Եկեղեցական Համագումար Ժողովոյ և թէ Քաղաքական Ժողովոյ կողմէ պէտք եղած ընտրելեաց ցուցակներն պատրաստուեցան և հրաւեր ուղղուեցաւ Ազգ. Ժողովոյ՝ գումարուելու յառաջիկայ ուրբաթ օր Յունվար 25 և ըստ Ազգ. Սահմանադրութեան կատարելու համար Պատրիարքական ընտրութիւնն:

Արդ ընդ գրոյս կը հաղորդեմ 2եր Ասեմութեան թէ Բարձրագոյն հրամանագիրն և թէ Եկեղեցական Համագ. Ժողովոյ կողմէ պատրաստուած ընտրելեաց ցուցակն ըստ տրամադրութեան Ազգային Սահմանադրութեան:

Մնամք աղօթարար Պատրիարքական Տեղապահ

Գ. Ծ. ՌՈՒՍՃՈՒՔԼԵԱՆ.

Ապա Ատենապետ Էֆէնտի հրաւիրեց զԱտենադպիր Էֆէնտի ընթերցուի Տեղապահ Հօր պաշտօնի հաստատման, ինչպէս նաև նոր պատրիարքի ընտրութիւն ծանուցանող Քաղ. Ժողովոյ ծանօթագիրն:

Աւասիկ պատճէնը.

Ասեմ. Ատենապետ Էֆէնտի Ազգային Երեսփոխանական Ժողովոյ.

Ազգային Ժողովն իւր վերջին արտասովոր նստին մէջ, որ տեղի ունեցաւ ի Մայր Եկեղեցւոյ, Հոգեւոյս Տ. Ներսէս Սրբազան Պատրիարք Հօր վախճանման առթիւ, բաղձանք յայտնած էր որ Ազգ. Վարչութիւնն պատրիարքական ընտրութեան համար հարկ եղած նախապատրաստական գործողութեանց ձեռնարկէ ընդ փոյթ. Ազգային Ժողովոյ այս բաղձանաց համաձայն, Ազգային Վարչութեան Քաղաքական Ժողովը փութաց անմիջապէս միանալ Կրօնական Ժողովոյ հետ, և ընտրեց բացառիկ տնօրինութեամբ ի պաշտօն տեղապահութեան՝ Պատրիարքական Փոխանորդ Գեր. Տ. Գէորգ Ծ. Ա. Ռուսճուքեան: որոյ ընտրութեան տեղեկագիրը մատուցուելով Բ Պրան, կայսերական հաստատութեան ինչպէս նաև պատրիարքական նոր ընտրութեան հրամանագիրը շնորհուեցաւ. հետևապէս Քաղ. Ժողովն Եկեղ. Համագումար Ժողովոյ պատրաստած Պատրիարքական ընտրելեաց ցուցակը զոր Գեր. Տեղապահ Հայր հաղորդած էր իրեն ուղարկութեան առնելով, փութաց ըստ տրամադրութեան 2դ. յօդուածոյ Ազգ. Սահմանադրութեան հինգ ընտրելի որոշել, ըստ քաղաքականին՝ անոնց արժանաւորութիւնը ստուգելով, և ահաւասիկ անոնց ցուցակն ընդ գրոյս կը ներկայացնէ 2եզ, տնօրինելու համար զոր ինչ արժանն է ըստ օրինաց:

Ի դիմաց Ազգ. Վարչութեան Քաղ. Ժողովոյ

Ատենադպիր

Ատենապետ

Ն. Այվազեան

Ս. Մ. Մաքսուտեան.

Աւասիկ Քաղաքական Ժողովոյ Պատրիարքական ընտրելեաց հնգանուն ցուցակը.

Տ. Թարութիւն Արքեպիսկոպոս Վեհապետեան

Տ. Մատթէոս Եպիսկոպոս Իզմիրլեան

Տ. Բարթուղիմէոս Արքեպիսկոպոս Ռուբինեան

Տ. Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար - Պէյ

Տ. Խորէն Եպիսկոպոս Աշքեան

Այնուհետև կարգացուեցաւ Համագումար Ժողովոյն հետևեալ պաշտօնագիրն.

Գեր. Տ. Գէորգ Ծ. վարդապետ Րուսճուքեան Պատրիարքական Փոխանորդ Հայոց Կ. Պօլսոյ.

Յետ վախճանման Պատրիարքին Հայոց Կ. Պօլսոյ՝ Տ. Ներսիսի Սրբազան Երբեպիսկոպոսի Վարժապետեան՝ Եկեղեցական Համագումար ժողովն գումարեցաւ ի 12 ամսեանն նոյեմբերի Եղգ. Պատրիարքարանի, և յետ սգակիր սրտիւ կատարելոյ զմաղթման հոգեհանգստեան վասն հոգւոյ երջանկաշիշատակ հանգուցելոյն՝ ըստ տրամադրութեան երկրորդ Եօդուածոյ Ազգային Սահմանադրութեան՝ պատրիարքական նոր ընտրութեան համար ընտրելեաց ցուցակն պատրաստելու ձեռնարկեց:

Ի վախճան և վեց եկեղեցական Հարց հրաւիրելոց՝ քառասուն և եօթն միայն ներկայ գտնուեցան, և ըստ օրինի կատարուելով քուէարկութեան և քուէհամարի գործողութիւնն՝ պատրաստուեցաւ պատրիարքական ընտրելեաց ցուցակն:

Եկեղեցական Համագումար ժողովը զնոյն փակեալ ցուցակ պատրիարքական ընտրելեաց՝ կը հաղորդէ Գերապատուութեան Չերում ի պարտուպատշաճ տնօրէնութիւն:

Ի դիմաց Եկեղ. Համագումար ժողովոյ

Ատենադպիր

Ատենապետ

Թովհանէս Վարդ. Երշարունի.

Գրիգոր Եպիսկոպոս Ալիաթճեան.

12 նոյեմբերի, 1884.

Յետոյ Ատենապետ Էֆէնտի հրաւիրեց երեսփոխանութեան ուշադրութիւնն Ատենապետաց Դիւանի տեղեկագրին վրայ՝ զոր ընթերցաւ նոյնպէս Ատենադպիր Էֆէնտին:

Աւասիկ պատճէնը.

Ատենապետաց Դիւանս, պատրիարքական ընտրութեան առթիւ ի խորհրդակցութիւն գումարելով, ըստ ներքին կանոնագրի, նկատողութեան առաւ այն զեղչելի ցանկը զոր Վարչութիւնը ներկայած էր Սահմանադրութեան պահանջած կրօնական ու քաղաքական պայմանաց ապահովութեան ծանօթագրով մը, և, այս ցանկին վրայ ուէ դիտողութիւն չունենալով, միաձայն որոշմամբ պատշաճ դատեց նոյնութեամբ ենթարկել զայն Ազգային ժողովոյ քուէարկութեան:

Տիգրան Եւսուֆեան

Մատթէոս Եպիսկոպոս Իզմիրլեան

Կ. Ս. Իւթիւճեան

Բ. Ղազարոսեան

Կ. Սըլիմճեան

Յ. Ս. Թորոսեան

Մինաս Չերազ

Գ. Նորատունկեան (տեղեկարբ)

24 Յունվար 1884, Կալաթա:

Ատենապետաց Դիւանի տեղեկագրոյն ընթերցումէն յետոյ, Պէրպէրեան Էֆէնտի դիտել տուաւ թէ՛ վարչութեան տեղեկագրին պէտք էր ծանօթագիր մը կցել, ըստ տրամադրութեան ներքին կանոնագրոյն, ընտրելեաց իւրաքանչիւրին անցեալն ու արժանիքն ծանուցանող, հետեւաբար թերի կը գըտներ ներկայացեալ տեղեկագիրն:

Ատենապետ Էֆէնտին հրաւիրեց Ատենապետաց դիւանի Տեղեկարբ Էֆէնտին առ այս հարկ եղած բացատրութիւններն տալ:

Հետևաբար Նորատունկեան Գ. Էֆէնտի (տեղեկաբեր) պատասխանեց թէ՛ այդ կէտն վրիպած չէր Ատենապետաց դիւանի ուշադրութենէն. բայց նկատելով որ Քաղ. Ժողովը, չուզելով որ ծանօթագիրն ճշնում կամ ազդեցութիւն բանեցնէ երեսփոխանաց տալու քուէին վրայ, պատշաճ դատած էր եկեղեցական Համագումար ժողովոյ քուէարկած ցանկին մէջ առաւելագոյն քուէ ստացող Հինգ եպիսկոպոսաց անուանքն՝ ըստ կարգի իւրեանց քուէին՝ իրրեւ ընտրելի ներկայել Ազգ. Ժողովոյ, Նկատելով նաև որ այդ տրամադրութիւնն Քաղ. Ժողովոյ մէկ իրաւունքն էր, որ ազատ էր ի գործ դնել կամ ոչ, և պարտաւորիչ չէր իրեն Համար, Ատենապետաց դիւանն ալ յետ խորհրդածութեան՝ խիստ բանաւոր և պարագայից յարմար գտած էր Քաղաքական Ժողովոյ սոյն տեսակէտն, և պատշաճ դատած էր նոյնութեամբ ընդունել նոյն ցանկն զոր անփոփոխ կենթարկէր Երեսփոխանաց քուէին, և թէ այսպիսի ծանօթագիր մը Քաղ. Ժողովոյ տեղեկագրին կցած չըլլալն բնաւ օրինական պակասութիւն մը չէր կրնար նկատուիլ:

Սուրենեան Էֆէնտի օրինական զիտողութեան մը Համար խօսք առնելով անբաւական Համարեց Ատենապետաց դիւանի տեղեկաբեր Էֆէնտիի բացատրութիւնքն և եզրակացուց թէ՛ ներքին կանոնագրի և Սահմանադրութեան մէջ այս մասին անհամաձայնութիւն մը կայ և պէտք է ժողովոյն որոշել թէ Պատրիարքական ընտրութեան առթիւ որո՞ւ պէտք է հետեւիլ, և եզրակացուց թէ՛ ըստ որում ներքին կանոնագիրն Սահմանադրութենէն վերջ վաւերացեալ է ժողովէն, ուստի ո՛չ Քաղ. Ժողովն և ո՛չ Ատենապետաց դիւանն իրաւունք ունէին կանոնագիրն մէկ կողմ ձգել. հետևապէս պարտաւոր էին նորա տառական տրամադրութեանցը համաձայն վարուիլ, որով ընտրելոց անցնելոյն և արժանեաց վրայ Քաղ. Ժողովոյ կողմանէ ծանօթագիր մը չըզրտնուիլն օրինական թերութիւն մը կրնկատէր, հետևապէս Ատենապետաց դիւանի առաջարկն մերժել կառաջարկէր:

Ասեմ. Նուրեան Էֆէնտի խօսք առնելով ըսաւ. թէ՛ ի՞նչ է Սահմանադրութիւն և ի՞նչ է ներքին կանոնագրութիւն, պէտք է զանազանել, Սահմանադրութիւնն ազգին օրէնքն է, իւր կողմէն խմբագրեալ և կայսերական բարձր հրամանաւ վաւերացեալ, որոյ տրամադրութեանց համաձայն վարուիլ ամեն պարագայի մէջ ազգին պարտականութիւնն է, իսկ կանոնագրութիւնն Ժողովոյ ընթացից կանոնաւորութիւնն ապահովող եղանակն է, ինչպէս որ անունն իսկ կըցուցնէ. և ամեն պարագայի մէջ երբ որ և իցէ հակասութիւն մը տեսնուէր, Ժողովն ուրիշ կերպ չէր կրնար ընել եթէ ոչ Սահմանադրութեան հետեւիլ, « Իսկ ներկայ պարագայիս մէջ հակասութիւն իսկ չեմ նըշմարեր, ինչպէս որ Ատենապետաց Դիւանի տեղեկաբեր Էֆէնտին պարզեց, Օրէնսդրին դիտաւորութիւնն երբէք ընտրելեաց արժանիքն ձշգիւ կշռող ծանօթագիր մը պահանջել չէր կրնար ըլլալ, վասն զի այդպիսի կշիռ մը դեռ ևս գտնուած չէ ամբողջ աշխարհի մէջ, և իւրաքանչիւր ընտրող միմիայն իւր խղճին մէջ կրնայ գտնել զայն: Օրէնսդրի դիտաւորութիւնն այն է թէ՛ երբ դիպուածով այնպիսի եպիսկոպոսի մը անուն սպրդի ընտրելեաց ցանկին մէջ:

որն որ արժանի չլինի ընտրելի պաշտօնին. այդ պարագայի մէջ Ատենապետաց զիւանն իրաւունք ունենայ զիտողութիւն ընելու և ի հարկին ցանկէն զծելու նորա անունն. Արդ՝ Քաղաքական Ժողովը Համագումար Ժողովոյ պատրաստած այդ ցանկին մէջէն հինգ Եպիսկոպոսաց անուններն Ազգ. Ժողովոյ ներկայացնելով ուրիշ բան մը չէր ըներ, եթէ ոչ բացարձակապէս կրտէր թէ անոնց մէջէն ո՛րն որ ընտրուի, իւր կողմանէ ամենեւին զիտողութիւն չկայ և հաւասարապէս արժանաւոր կրգատէր Պատրիարքական պաշտօնին. Անկից անդին յառաջ երթալ ոչ բանաւոր էր և ոչ ալ պատշաճ, ուստի կրմերժէր այս մասին եղած զիտողութիւնները և կառաջարկէր ընդունիլ Ատենապետաց զիւանի տեղեկագիրն ։

Առ այս պատասխանել ուզեցին Պերպերեան, Սուրէնեան և Գուրգէն Էֆէնտիք, սակայն բաղմամբիւ երեսփոխանք քուէ պահանջելով, Ատենապետ Էֆէնտին յիշեցուց թէ՛ ըստ որում՝ բաղմամբիւ երեսփոխանք քուէ կրինդրեն, չէր կրնար խօսք տալ և ոչ մի երեսփոխանի, քանզի Ատենապետաց զիւանի տեղեկագիրն ձեռամբարձով առանց վէճի կամ պէտք էր ընդունիլ կամ մերժել, ըստ ներքին կանոնագրի 147րդ յօդուածոյ, Սոյն պահուն Սուրէնեան Էֆէնտի պնդեց թէ՛ Ատենապետն իրաւունք չունէր քուէի ղնելու խնդիրն և պէտք էր խօսք տալ իրեն իւր կարծիքն պաշտպանելու համար, հետեապէս կրբողքէր այս քուէարկութեան դէմ ։

Ատենապետ Էֆէնտին ըսաւ թէ՛ ինքն օրինաց համաձայն պարտաւոր էր շարժիլ և Սուրէնեան Էֆէնտիի պահանջումը բոլորովին անտեղի էր. խօսք պիտի տար իրեն, եթէ ժողովը մերժելու ըլլար Ատենապետաց զիւանի եզրակացութիւնն, որոյ քուէի դրուիլն կը պահանջէին բաղմամբիւ նստարաններէ ։

Սուրէնեան Էֆէնտի վերստին բողոքելով մեկնեցաւ ժողովատեղիէն ։

Յետ որոյ Ատենապետն քուէի զբաւ Ատենապետաց զիւանի տեղեկագրոյն եղբակացութիւնն, որ 6ի դէմ միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ ժողովէն ։

Հետեալ քուէթուղթերը ցրուեցան երեսփոխանաց, և Ատենապետ Էֆէնտի հետեալ վեց երեսփոխանները վիճակաւ քուէարկութեան քննիչ կարգեց ։

1. Կարապետ Վարդ. Բագրատունի

2. Վահան Վարդ. Տէր Մինասեան

3. Գրիգոր Քահանայ Աճէմեան

4. Մ. Ալեքսանեան Էֆէնտի

5. Յ. Եւսէնիճեան

6. Ն. Գարագաշեան

Սոյն պահուն Պերպերեան Էֆէնտի դիտել տուաւ թէ՛ երեսփոխանք արդեօք մի միայն Քաղաքական Ժողովոյ կողմանէ ներկայացեալ հինգ ընտրելեաց ցանկին վրայ քուէ պիտի տան, թէ ոչ անկից դուրս Համագումար Ժողովոյ ներկայացուցած ամբողջ ցանկին մէջ գտնուած ո և իցէ եպիսկոպոսի մը ևս քուէ կրնան տալ ։ Իսկ Գուրգէն Էֆ. երկրորդելով Պերպերեան Էֆ. ի սոյն զիտողութիւնն, յարեց թէ ըստ որում Քաղ. Ժողովը պատշաճ դատած էր

կրնտրեն միարան Թուրքիոյ Հայոց Պատրիարքն, և չեն երկարածքեր Կ. Պօլսոյ աթոռոյն թափուր վիճակն: Այս իմաստուն գործողութեան մէջ երկու նշանաւոր պարագայք կը նշմարուին: մին այն է՝ որ նորընտիր Պատրիարքն ո՛չ միայն Ազգ. Երեսփոխանաց ընտրեալն է, այլ նաև Ազգ. Եկեղեցականաց, Մեր եկեղեցական Ս. Հարք գիտեն թէ ազգային կուսանին վրայ մեզ աշխարհականացս հետ միարան գործակցութեամբ միայն կարելի է պահել պահպանել Ազգին շահերն և իրաւունքն: Ինչպէս որ այս անգամ ևս մի շօշափելի փորձը տուին սոյն սկզբան, առաջնակարգ ընտրելի նշանակելով այն անձն՝ որ ժամանակին պահանջած Պատրիարքացուն էր նաև Ազգ. Երեսփոխանութեան համար:

(Ընդհանուր զեղծութիւն. — Կէցցէ՛ն Եկեղեցական Ս. Հարք):

Այո՛, կեցցե՛ն Հայ Եկեղեցականք, որ ժողովրդէն անբաժան կը մնան և անոր շահերէն տարրեր չահու չեն ծառայեր:

Միւս պարագայն ալ այն է՝ որ ընտրեալ Պատրիարքն Ազգին համօրէն և ճշմարտիւ ազատ կամօքն կրկուցուի ի պաշտօն. զի այդ պատկառելի անձնաւորութիւն, ինչպէս ամեն որ գիտէ, ո՛չ հետամուտ հանդիսացաւ ինքն Պատրիարքութեան, և ո՛չ ալ ու է ապօրինաւոր միջոց փորձեց ընտրողաց քուէներուն վրայ ճնշում կամ ազդեցութիւն բանեցնելու նպատակաւ:

Հետեւաբար այս կրկնակի առաւելութիւնք իրաւունք կուտան մեզ ըստ ամենայնի բարեգուշակ նկատել այս ընտրութիւնն, և յուսալից լինիլ նորա արդիւնաւորութեան վրայ: »

Յետ որոյ Ատենապետ Էֆէնտին սոյն նստի օրինաւորութեան մասին համայն երեսփոխանաց ցոյց տուած նախանձախնդրութեան համար մասնաւոր շնորհակալութիւն յայտնեց, և հրաւիրեց զԵրեսփոխանս որ ինչպէս ատենաւոր բացուած պահուն նոյնպէս և փակուած պահուն յայտնեն իրենց երախտագիտութիւնն առ Աւհ. Սուլթան Համիտ Բ. Վասյսն, որ Խր բարձր հովանաւորութեան ներքեւ միշտ հայրաբար կը խնամէ իւր հաւատարիմ հպատակ հայ ժողովուրդն:

Աւստի Երեսփոխանք և ժողովուրդն միաձայնութեամբ « Կեցցէ՛ Սուլթան Համիտ Խան » աղաղակելով, ատենաւոր փակեցաւ, ի ժամ 9 1/2:

Յետ ընտրութեան երբ երեսփոխանք Պատրիարքարանի դահլիճն ելան ընտրութեան Բ. Գրան մատուցանելու հարգանքն կամ տեղեկագիրն ստորագրելու ներկայացան Գեր. Տեղապահ Հօր, զոր շնորհաւորեցին ընտրական գործողութեան բարեկարգ կատարման համար, Գեր. Տեղապահն ալ շնորհաւորեց զԵրեսփոխանութիւնն, իւր այս կարեւոր պաշտօնն այսչափ շուտով և դիւրաւ ի գլուխ հանելուն համար:

Ապա բազմաթիւ Երեսփոխանք, առաջնորդութեամբ Ազգ. Ժողովոյ Ատենապետին Երուսաղէմատուն զնեցին և ներկայացան Երուսաղէմայ Սրբազան Պատրիարքին: Ատենապետ Էֆէնտին բացատրեց թէ, Ազգ. Ժողովրդ, Կ. Պօլսոյ Պատրիարք ընտրելով Երուսաղէմի միարան մը, ցոյց տուած էր թէ, որչափ սերտ կապերով կապակցեալ կրնկատէ այս երկու Աթոռները: Ամեն. Եսայի Պատրիարքը շնորհակալութիւն յայտնեց այս զգացմանց մասին, և շնորհաւորեց Երեսփոխանութիւնն իւր կատարած ընտրութեան համար:

« Արեւելք » (Թ. 321. 26 Յունվար 1885):

ԱՅԼ ԵԻ ԱՅԼՔ.

Ըմսոյս 19 ին Մայր Աթոռս ժամանեցին Ղարաբաղի Արքեպիսկոպոս Գեր. Տէր Գրիգոր Սաղինեան, Շամախոյ Եպիսկոպոս Գեր. Տէր Թադէոս Զիւնական, Վարսի Եպիսկոպոս Գեր. Տէր Գրիգորիս Աղուանեան և փոխանորդ թեմակալին Երեւանայ Գեր. Տէր Գէորգ Եպիսկոպոս, որ ամսոյս 21-ին վերադարձաւ Երեւան, իսկ միւսները պէտք է մնան մինչև կաթողիկոսի ընտրութիւնը: